

Republica Moldova – unicul stat european cu 2 sisteme de protecție socială separate

Analiză de Alexandru Zubco pentru Info-Prim Neo din ciclul „20 de ani de la începutul războiului. Când va fi pace?”

Republica Moldova este, probabil, unicul stat european, pe teritoriul căruia funcționează două sisteme de protecție socială diferite și separate – unul legal și altul ilegal, exercitat contrar legislației Republicii Moldova. Republica Moldova este, probabil, unicul stat european, care admite discriminarea cetățenilor săi domiciliați în regiunea transnistreană în raport cu ceilalți cetățeni ai săi, domiciliați în partea dreaptă a Nistrului, cât privește accesul la serviciile de asistență și protecție socială.

Formal, asistența socială în regiunea transnistreană pare a fi una perfectă. Numeroase acte locale prevăd înlesniri generoase, facilități, scutiri practic pentru toate categoriile și păturile sociale. În funcție de categorie, acestea se referă la asigurarea cu medicamente, proteze dentare și ortopedice, odihnă în instituții de reabilitare a sănătății, concedii anuale, asigurarea cu spațiu locativ, credite bancare preferențiale, instalarea posturilor telefonice și prețuri reduse pentru servicii, scutiri fiscale, scutiri de la achitarea sumelor pentru consumul de gaze naturale, energia electrică, apa potabilă, agentul termic și alte servicii comunale, precum și scutiri pentru călătoriile în transportul public etc.

Toate acestea sunt posibile datorită sprijinului economic substanțial din partea Federației Ruse, oferit cu scopul de a motiva populația locală să accepte în continuare regimul existent.

Nu există o diferență distanțată la cuantumul plăților

În mare parte, nu există o diferență distanțată cu privire la cuantumul plăților salariale, indemnizațiilor și altor alocații sociale achitate din fondurile sociale ale autorităților constituționale și cele ale administrației regionale neconstituționale. Divergențele vizibile țin la scopul sau obiectul, mărimea sau caracterul acestor plăți sociale.

Spre exemplu, vârsta de pensionare în stânga Nistrului este de 55 ani pentru femei și 60 pentru bărbați (femeile cu 3 copii – 52 ani, iar cele cu 5 copii – 50 ani). În restul teritoriului țării, partea dreaptă a Nistrului, vârsta de pensionare este de 57 ani pentru femei și 62 de ani pentru bărbați. În medie, mărimea pensiei achitate nu se deosebește substanțial, doar că în stânga Nistrului pensionarii primesc un adaos în valoare de circa 15 dolari, beneficiază de careva facilități, inclusiv la procurarea produselor alimentare din magazinele „Sheriff” și a medicamentelor sociale.

CNAS refuză ilegal achitarea plăților sociale beneficiarilor din stânga Nistrului

Potrivit datelor locale, în regiunea transnistreană sunt „asigurate social” circa 200 de mii de persoane din totalul de aproximativ 555 de mii. În marea lor majoritate, toți ei sunt cetățeni ai Republicii Moldova cu drepturi depline, inclusiv la protecție și asistență socială.

Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS) refuză ilegal stabilirea și achitarea plăților sociale pentru beneficiarii din regiunea transnistreană pe motiv că respectivii „primesc” sume bănești de la organele care și-au asumat atribuții de asistență socială în regiune. Poziția CNAS-ului este că în regiune funcționează un alt sistem de protecție socială, iar organele locale nu merg la „întâmpinare”?! CNAS nu deține informații despre starea socială a cetățenilor din regiune, nu

a bugetat cheltuieli în vederea asigurării sociale a beneficiarilor din regiune etc. Or, în mare parte această instituție de stat nu numai că nu respectă legea, dar tratează în mod diferențiat cetățenii.

Discriminarea la achitarea pensiilor scade încrederea populației din regiunea transnistreană în organele constituționale ale Republicii Moldova. Neachitarea pensiei și a altor alocații prevăzute de legislația Republicii Moldova locuitorilor din stânga Nistrului, pe motiv că aceștia domiciliază pe teritoriul necontrolat de autoritățile constituționale și/sau că ridică o pensie din fondurile nerecunoscute, constituie o gravă încălcare a drepturilor omului. În această situație, autoritățile constituționale ar putea răspunde pentru discriminarea cetățenilor săi pe motiv de teritoriu.

Știm că interpretările pot fi diferite, însă legea este lege și nimeni nu este în drept să o interpreteze sau, cu atât mai mult, să o încalce. Din păcate, în Republica Moldova puțini înțeleg aceste detalii fundamentale pentru orice stat și sistem juridic, iar cei care l-ar respecta lipsesc cu desăvârșire. Legislația Republicii Moldova nu prevede expres posibilitatea de a lipsi cetățenii săi de dreptul de a beneficia de pensii/ alocații pe motiv că aceștia ar primi o pensie, sau o alocație, sau indemnizație dintr-un „fond nerecunoscut”. De asemenea, în actele normative nu există o percepție a noțiunii de „pensie transnistreană”, care este caracterul și relevanța acestei plăți.

Plățile „transnistrene” sunt neoficiale și particulare

În opinia noastră, plățile „transnistrene” sunt: unu – plăți neoficiale, deoarece nu sunt achitate din bugetul de stat, și doi – plăți particulare, deoarece sunt plătite de instituții / persoane care și-au asumat atribuțiile CNAS în regiune, din fonduri nerecunoscute.

În asemenea situații, orice beneficiar din regiunea de est este în drept să se bucure de plățile respective, cât și de alocațiile garantate de statul Republica Moldova. Atât timp, cât aceste plăți nu se încadrează în nicio bază legală, ele pot fi considerate de organele de resort doar ca prestații bănești particulare. Prin urmare, ele nu pot fi luate în calcul la stabilirea beneficiilor și nici nu constituie temei legal de a refuza asigurarea socială a persoanelor din regiune.

Mai mult, lipsirea de pensii, indemnizații pentru copii etc. a persoanelor – cetățeni ai statului, efectuată de un organ de stat, pe motiv că aceștia beneficiază de prestații similare din partea unor alte organe ilegale și nerecunoscute, nu se încadrează în limitele legii, securității naționale sau încalcă drepturile cetățenilor, care solicită expres acest lucru.

Din contra, respectarea și garantarea drepturilor nevoiașilor trebuie să prevaleze ambițiilor/ incompetenței sau lipsei de fonduri. Această situație mai are un efect negativ, deoarece prin aceasta scade încrederea populației din regiune în autoritățile constituționale. Totodată, în situația în care Federația Rusă acordă celor 135863 de pensionari din regiune suplimente la pensii, atitudinea și loialitatea populației față de aceste două țări este respectiva.

Alexandru Zubco, coordonatorul Departamentului Juridic al Centrului de Resurse și Dezvoltare pentru Transnistria din cadrul Asociației Promo-LEX.

Sursa: Info-Prim.md